

УМЕТНОСТ ПОВЕЗУЈЕ: АРТ ЛИНКС

Уметничка размена са Мадридом и Марибором

Нови Сад је у години ЕПК привукао многе уметнике и културне институције са жељом за сарадњом. Уметници два града, која су претходно била носиоци ове титуле, Мадрид пре тридесет година (1992) и Марибор пре десет (2012), гостовали су током лета у Новом Саду и представили своје радове у дијалогу са стваралаштвом новосадских аутора. Обе размене започете су кроз међународни уметнички пројекат *Арт линкс*, који КЦНС креира и организује од 2012. године.

Седмо издање *Арт линкса* реализовано је у сарадњи са Хиспано-српским културним удружењем „Иво Андрић“ из Мадрида, кроз изложбу „Камен-папир-маказе“ у СКЦ Фабрика, уз учешће десет уметника из Шпаније и десет из Србије. Изложбу су подржали Амбасада Шпаније у Београду, Институт Сервантес у Београду и Студентски културни центар Новог Сада. Два сата пред отварање у галеријском простору одржане су појединачне петоминутне презентације свих учесника изложбе посредством Zoom платформе због неколико шпанских и новосадских уметника који нису били присутни у Новом Саду. Изложбу „Камен-папир-маказе“ отворио је Раул Бартоломе Молина, амбасадор Шпаније у Београду.

Осми *Арт линкс* придружио се пројекту „Made in Maribor II“ Уметностне галерије Марибор. На изложби у новосадском Америчком кутку представљено је 48 уметника из Словеније и 16 из Србије. Осим двадесетак мариборских уметника, Нови Сад су посетили и представници за културу Општине Марибор и ЕПК Марибор, састали су се с представницима Града Новог Сада и новосадске ЕПК и обишли неке од локација и актуелних програма ЕПК.

Наставак обе сарадње следи у наредној години. Изложба „Камен – папир – маказе“ гостоваће у Мадриду, а радови новосадских аутора путоваће заједно с изложбом у настајању „Made in Maribor II“ и у друге европске престонице културе у окружењу (Ријека, Грац, Темишвар).

7. *Арт линкс*: Мадрид / Нови Сад (18–31. 7. 2022. СКЦ Фабрика)

УМЕТНИЦИ:

НОВИ САД: Данијел Бабић, Даница Бићанић, Данило Вуксановић, Јасна Гулан Ружић, Горан Деспотовски, Јелена Ђурић, Небојша Лазић, Лазар Марковић, Моника Сигети, Јелена Средановић.

MADRID: Victor Alba, Alba Escayo, Maria Ortega Estepa, Fernando Daza, Guillermo La-torre plaza, Silvia Lerín, Lucia Loren, Rodrigo Martín, Nikola Srdić, Ana Zdravković.

КУСТОСИ ИЗЛОЖБЕ: Маја Ердељанин, Вегоња Ramos.

„Камен-папир-маказе“ (Маја Ердељанин)

Изложба „Камен-папир-маказе“ реализована је по четврти пут у оквиру пројекта уметничке размене *Artlink*. Претходне верзије ове изложбе приређене су у аустријском граду Холабруну (2018), у Дортмунду (2019) и Љубљани (2021), а наредне године изложба ће бити приређена у Мадриду. Поставку су и овај пут обликовали захтеви галеријског простора и кустоска концепција, те је у СКЦ Фабрика први пут конципирана као низ дијалога радова уметника из Шпаније и Србије.

Десет парова уметника из две земље, две различите културе и уметничке сцене, који се никада до сада нису срели, нити су претходно упознати с радом оног другог, представљени су кроз радове на папиру, од папира, уз употребу камена или маказа: цртежи, колажи, литографија, објекти... Овакав приступ одабран је јер се тема изложбе с једне стране односи на коришћени материјал, а с друге стране пореди живот и уметност с познатом игром, као и с мање забавним и сложеним појавама попут питања моћи, (не)правде, доношења одлука у кризним ситуацијама, фактора среће или постојања „више силе“ која понекад превагне над вештином и напорним радом, и уопште чини равнотежу коју често сами нарушавамо.

Сама игра „Камен-папир-маказе“ игра се удвоје, постоје три симбола које играчи формирају својим шакама, песница за камен, испружена шака за папир и два пружена прста за маказе. Сваки од та три елемента јачи је од једног и слабији од другог. Фактор среће или успешне психолошке процене противника утиче на одабир симбола које играчи показују. Због своје насумичности често се одабира и као фер метод доношења непристрасних одлука уместо бацања новчића или извлачења сламки.

Теме, концепције и приступ материјалу уметника представљених на овој изложби такође се могу сагледати у паровима. Њихови лични креативни изрази на допуњају се и супротстављају један другом, решавају одређене ликовне проблеме или отварају нова питања. Сваки аутор је на аутентичан начин несумњиво нашао „прави одговор“, једнима је папир био најпогоднија подлога за обраду одређене теме, док је другима сам контакт с папиром као материјалом био извор нових ликовних решења.

Монохромне квадрајне форме. **Силвија Лерин** од папира ствара геометризоване објекте. Форме монолитног изгледа, које излазе из дводимензионалних оквира у простор, пресецају мање папирне форме, наглашене контрастним бојама. **Јасна Гулан Ружич** у простор излази оптичком илузијом преклопљених коцки и ромбова, а боју графичких отисака на картону или папиру своди на минимум комбинујући нијансе беле на белој подлози или црне на црној површини.

Шифрарник над и испод нивоа папира. **Фернандо Даз** исписује странице сопствене историје измишљеним писмом налик хијероглифском. У хоризонталним низовима исеца из белог папира геометризоване облике који поседују озбиљност и

свечаност неког историјског текста. Насупрот овом добро организованом „тајном писму“, **Даница Бићанић** исписује сопствено нечитљиво сећање на недавне догађаје, можда на куповину у локалној радњи, колажирајући најлонске кесе испуњене пигментом и песком, ударајући печате са датумима на неравне аморфне површине белог папира.

Бојене хоризонтале и вершикале. **Виктор Алба** у свом раду често исеца или цепа своје аквареле, стварајући од њих нове колоритне композиције, у којима доминирају вертикале и хоризонтале. Строгост њихових оштрих ивица у контрасту је с флуидним акварелним асоцијацијама на пејзаже, облаке и воду. **Небојша Лазич** такође често рециклира папир, али од њега прави папирну пулпу у различитим бојама и ствара меке тактилне форме које „учвршћује“ геометријским композицијама, вертикалама, хоризонталама и дијагоналама.

Кружнице ајсџракићних садржаја. У унутрашњости својих кругова **Лусиа Лорен** прецизним цртежом калеидоскопски умножава неправилне облике, асоцирајући на изглед ириса и продор светлости кроз сочиво људског ока или неког уређаја. С друге стране, **Лазар Марковић** широком четком експресионистички испуњава садржину својих радова на тер-папиру. Оба уметника сликају белом бојом на црној површини, а због својих кружних форми радови наликују приказима микро и макро космоса, на поглед кроз микроскоп, односно телескоп.

Линије и површине у серијама. **Родриго Мартин** представља се низом униформних формата мањих димензија, на којима благо заобљене или праве контрастне црно-беле површине пресецају плаве линије. Варирање ликовне теме кроз серију радова истог формата, истраживање форме, линије и површине биле су полазиште и за **Горана Деспотовског**. У његовој серији жутих слика, димензија сличних Мартиновим, такође се сукобљавају и преплићу геометризоване форме, међутим код Деспотовског из монохромне површине у простор излазе рељефне линије, површине и акценти од папира.

Ајсџракићна клујка боје. **Николу Срдића** и **Јелену Ђурић** у дијалог доводи апстрактна, гестуална слика, концентрисана ка средини формата попут лопте нагомилане енергије. Срдићеви потези акрилном бојом и графитом кратки су и одсечни, док су Ђурићкини рађени уљаним пастелом умекшани и нежни, али с ништа мање снаге, јер на појединим местима цепа и гули папир. Ова привидна деструкција материјала, као и енергичан гест оба уметника, ипак су у служби грађења слике у хармоничну и функционалну целину, било да су називи слика дати по топонимима као код шпанског уметника или на основу интимног доживљаја света као што је случај код уметнице из Србије.

У дијалогу су, осим уметника, и два приступа делима, један у којем доминира истраживање форме, текстуре и материјала, и други који у првом плану носи наратив.

Урбана обележја сирових боја. Графити и обележја градског живота, као и жив колорит неонских реклама, заједничка су за два аутора. **Гиљермо Латоре Пласа** је окренут фотографији и бунтом обележеним детаљима урбаних простора, живописним порукама исписаним по хладним бетонским зидовима у индустријским зонама, док **Данијел Бабић** своје виђење и критику друштва у којем живи изражава кроз карикатурални

цртеж, наративно и искрено описујући непријатне појаве и међуљудске односе, чији је актер или сведок.

Снови ђасћелних боја и белине сћварносћи. Алба Ескајо користи технику фото-трансфера, те црне реалистичне отиске идиличних пејзажа обавија апстрактним, живо обојеним формама, у славу лепоте живљења и лепих тренутака. Недовршеним белинама папира донекле ублажава интензиван контраст боја и принта, те оставља утисак да су приказане само уметничине жеље или далека сећања. На први поглед о истом говоре и радови **Монике Сигети**, настали у сличном живописном колориту, с полазиштем у фотографијама раскоши и благостања, међутим њене реалистичне фигуративне, донекле бизарне сцене из живота жене налик оном из часописа, само су на први поглед хармоничне. Она дословно прекраја формат папира, исецајући га маказама, чинећи недостајуће делове важним делом композиције.

Линија, дејћаљ и ђприрода. Две уметнице повезује минуциозан рад, као и мотиви природе и пејзажа. **Ана Здравковић** црним тушем исцртава коренолике испреплетене форме, које излазе из једног формата папира и улазе у други део диптиха, а **Јелена Средановић** на танком јапанском папиру отискује дрворезе у плавим тоновима неба изнад облака. Готово фото-реалистичким приказима меких облака супротставља се трње Здравковићиних почупаних коренова, али оба мотива, као и ауторска посвећеност детаљу, једнако увлаче посматрача у дијалог са приказом.

Исћорија, сећање и ђорекло. **Мариа Ортега Естепа** слика неправилне концентричне кружнице, године посеченог дрвећа и у њима стрелицама означава одређене тачке, као тренутке у времену, догађаје из личног живота. Линије и мапирање сопствене прошлости дају и визуелну чврстину готово медитативном кружном исписивању тананих година. **Данило Вуксановић** историји прилази кроз опште, са музеолошког становишта, фасциниран архивираним графичким матрицама. Он, такође, слика концентричне кругове, као печате, које енергичном линијом у бескрај умножава и тиме их присваја као део своје личне историје.

Мешање техника, прелазак из цртежа у графику, из графике у дигитални принт, из слике у објекат, из објекта у колаж, а из њега поново у цртеж одликују скоро све радове на овој изложби, попут популарне игре чији наслов носи и у којој ниједан субјект, ниједна тема, ни техника није супериорнија над осталима, већ само у одређеном тренутку послужи као средство за лакше саопштавање идеје, као оруђе креативности, као позив на дијалог. Приказани дијалози настали су на основу кустоског ослушкивања аутора из две земље, са тешким задатком да се одабир сведе на два пута по десет имена, али уз наду да ће у блиској будућности они постати повод правим дијалозима међу уметницима, њиховом упознавању, повезивању и размени искустава.

8. Арћ линкс: Марибор / Нови Сад (4–31. 8. 2022. Амерички кутак)

УМЕТНИЦИ:

МАРИБОР: Saša Bezjak, Natalija Juhart Brglez, Matija Brumen, Nenad Cizl, Dragica Čadež, Ksenija Čerče, Bogdan Čobal, Andrej Brumen Čop, Natalija R. Črnčec, Irena Čuk, Marjan

Drev, Peter Ferlan, Darko Golija, Samuel Grajfoner, Nataša Grandovec, Stojan Grauf, Aleksandra Saška Gruden, Andreja Japelj, Marko Japelj, Metka Kavčič, Mateja Katrašnik in Polona Lipičnik, Jasna Kozar, Anka Krašna, Teja Kovač Lozar, Polona Maher, Katja Majer, Slađana Matic Trstenjak, Marijan Mirt, Manica K. Musil in Karolina Babič, OR poiesis (alias Petra Kapš), Samo Pajek, Marko Pak, Ludvik Pandur, Ana Pečar, Polona Petek, Vojko Pogačar, Polona Poklukar, Borut Popenko, Oto Rimele, Janez Rotman, Toni Soprano Meneglejte, Lucija Stramec, Dorijan Šiško, Jože Šubic, Simona Šuc, Nina Šulin, Matjaž Wenzel + Borut Wenzel, Vlasta Zorko.

НОВИ САД: Ђорђе Беара, Мирјана Благојев, Данило Вуксановић, Душан Вулетић, Саша Добрић, Гојко Дутина, Јелена Ђурић, Вера Зарић, Биљана Јевтић, Стефан Ковачић, Лидија Крњајић, Бојан Новаковић, Ђорђе Марковић, Мила Пејић, Маријета Сидовски, Душко Стојановић.

КУСТОСИ ИЗЛОЖБЕ: Бреда Колар Слуга и Маја Ердељанин.

Made in Maribor II (Бреда Колар Слуга)

Made in Maribor је експериментални пројекат који процењује виталност креативног простора. Овог пута уметници су добили унапред припремљену просторну основу – дрвену коцку димензија 25 x 25 x 25 cm и позив да је „искористе“ за лични одговор на осећај простора у најширем могућем контексту.

Изазов је био ограничавајући још од почетка, јер је коцка дефинисано, често круто и самоодрживо тело. Додатну границу повлачила је запремина коцке, јер је уметник могао да се шири по простору само онолико колико су „додаци“ могли да се похрањују унутар коцке. Првобитно упутство је такође претпостављало да коцка мора остати коцка, упркос обради спољашње и/или унутрашње стране.

Али креативност не познаје границе. Учесници су и те како доказали да могу да превазиђу и тако изазовне ситуације.

Како је све почело?

Када смо две године након првог издања *Made in Maribor*, 2018. године, размишљали о наставку пројекта, наша колегиница Симона Шуц је покренула идеју о монтажном и мобилном модулу. Заједно с Тејом Ковач Лозар планирали смо реализацију све док се није појавила оптимално изводљива коцка са две стране које се отварају. Инспирацију смо тражили од многих, од вајара Славка Тихца и његових чувених контејнера из седамдесетих до Херберта Дистла (Herbert Diestl) и његовог Музеја фиока (Das Schublademuseum). Онда нас је изненадила епидемија и пројекат је мировао до касног лета 2021, када се чинило разумним – или чак неопходним – да се настави. Идеја о мобилности се повукла у други план, а идеја о заједничком и индивидуалном, те о границама и слободи добила је још снажније и јасније значење због искуства из последње две године.

Шта смо могли да видимо у изложбеном простору?

Најпре је морао да буде протеран „кривац“, што су неки кубуси урадили шаљиво и директно (**Јасна Козар, Јанез Ротман**). Други конкретније одражавају ситуацију короне у друштву, као и баналност поделе између ваксера и антиваксера (**Петер Ферлан**) или стање у земљи и нас у њој (**Анка Крашна, Јоже Шубић**). За Мариборчане посебно значење има гранитна коцка за поплочавање путева по узору на побуну 2012. године, када су и ове коцке летеле, па се сам облик коцке везује за бунт, о чему непосредно говори **Метка Кавчич**. Кратка фраза која прати растућу пену „Тоо much! или Доста је!“ савршено описује како смо се осећали у фебруару 2022. (**Андреја Јапел**). Са дозом хумора **Ненад Цизл** описује и чудно време са створењем које лута шумом.

Доста смо причали о затворености, она се овде открива у вишезначности садржаја коцки: **Матјаж** и **Борут Венцел** говоре о интензитету стварања, **Драгица Чадеж** о гомили, **Матија Брумен** о искуству контејнера, а **Марко Јапел** о сцени из *Фауст*. Визуелно набијени урбани простор **Доријана Шишка** илуструје засићеност, док садржај коцке, где је пластика проткана природним материјалима, подсећа на презасићеност отпадом (**Полона Махер**). Духовити силогизам о међуљудским односима, који су креирале **Маница К. Мусил** и **Каролина Бабиц**, сугерише шта у нама подстиче неслобода.

Имало је смисла и осврнути се на умирујући начин на рањивост појединца, о питомотом скровишту говоре чаура **Катје Мајер**, „где цела душа одјекује“, и простор за повлачење **Наташе Грандовец**, као и гест утехе **Власте Зорко**. Сви кубуси потврђују да је „уточиште“ сама креативност! Недвосмислено, позивајући се на сопствени студио, **Ото Римеле** се обраћа гледаоцу. Уметничко уточиште откривају и оптимистични и весели радови **Дарка Голије** и **Нине Шулин** и **Слађане Матић Трстењак**, који нуде нешто фино и лепо и шарено сањиво за нова времена. **Саша Безјак** гради споменик уметности и слави њену вечност.

Сви радови би се могли сматрати и аутопортретима, али поред поменуте коцке са ципелама уметника **Оте Римелета**, можемо издвојити коцку сликара **Лудвика Пандура**, који своју слику компонује просторно. Неки кубуси нас позивају да учествујемо. Ако желимо да се дочепамо садржаја, морамо да будемо радознали, некада морамо да отворимо коцку и завиримо унутра, други пут да је ваљамо по поду, као у делу **Само Пајка**. Једни захтевају да станемо на прсте, други да се сагнемо (**Александра Сашка Груден**). Врло често, међутим, морамо да се суочимо сами са собом: патњу сопствене душе можемо мерити радом **Самјуела Грајфонера** његовим прецизним мерачем, а најдиректније кроз сопствену слику – видимо себе у ампули која сугерише решење за нерешиве проблеме (**Борут Попенко**), или у огледалу, са циљем да се извуче суштина (**Теја Ковач Лозар**).

Одмах је било јасно да простор треба проширити. **Марјан Древ**, захтевним тополошким алатом који открива вишедимензионални простор чвора, и **Наталија Јухарт Брглез**, која је уз помоћ преломљених перспектива освојила већи простор града, доводе нас до другачије тачке гледишта. Експанзија је могућа и с популарном бојом **Наталије Р. Чрнче** – небескоплавом која не познаје границе. Често коришћене

рефлектујуће површине умножавају и садржај простора, у случају **Матеје Катрашник** и **Полоне Липичник**, како саме кажу, са циљем да освестимо „вишеструкоост осећања и суобличења“.

Размишљање ван оквира може се остварити на различите начине. О томе говори субверзивна панк песма која је постала наслов и лајтмотив дела **Андреја Брумна Чопа**, као и модуларни приказ колор композиција које израстају из коцке **Војка Погачара**. „Тачком изненађења“ **Маријан Мирт** излази из оквира ограничења као и речи у области ликовне уметности у сликарству **Ксеније Черче** и несташном „уметничком алату“ **Тонија Сопрана Менеглејдеа**. Многи су се определили за отпор, али они који су „користили“ кружну форму или сферу такође су своје концепте суочили с интуитивним или планским сучељавањем два геометријска тела, од духовитог, потенцијално еротског дела **Полоне Поклукар** до личне изложбе **Богдана Чобала** на тему дигитални свет и трансформациони потенцијал **Ирене Чук**.

Ако коцку схватимо као симбол друштва, видимо њен комплементарни део у природи. У ствари, обрнуто је – зато што желимо да опстанемо, оживљавамо своја првобитна стања у тренуцима кризе, због чега Полон Петек разумно повезује своје место боравка са природом, док **Луција Страмец**, **Марко Пак** и **Петра Капш** обрађују континуитет природе, а тиме и релативност „положаја човека у њој“. Можемо се потпуно опустити у нетакнутим, готово светим просторима које **Ана Печар**, **Стојан Грауф** и **Симона Шуц** желе да поделе са нама, позивајући нас на ново искуство равнотеже.

Како се може наставити?

Већина коцки нуди више од једне почетне тачке. Наравно, подразумева се да их читамо на много начина. Штавише, овде повезујемо различите слојеве у контексту целине. Широм собе се отварају једни према другима, подржавају једни друге или успостављају разлике у дијалогу. Мекоћа материјала боље истиче тврдоћу. Хумор је појачао тугу, а тама је појачала светлост. Међутим, чини се да је сва та хаптичност и тактилност, концептуална промишљеност и удубљивање у личне стваралачке просторе првенствено била усмерена на потрагу за изгубљеном целином.

Четрдесет осам коцки такође симболично оцртавају обновљену целовитост мариборског краја. Само оснажени на овај начин можемо да идемо напред и да се радујемо новим увидима!

**Произведено у Марибору по други пут
(Маја Ердељанин)**

Наставак пројекта у новосадским атељеима

У марту 2022. године у Нови Сад је стигло шеснаест мариборских коцки, које су врло брзо подељене уметницима и уметницама, по истом принципу по којем су и мариборске коцке налазиле своје ауторе. Наиме, мариборска кустоскиња и директорка Уметностне галерије Марибор Бреда Колар Слуга, започела је пројекат позивајући

шеснаест уметница с којима је до тада више пута сарађивала, и које су својим радом у граду оставиле јасан траг. Идеја је била да свака од њих такође позове по једну уметницу/уметника по свом избору, некога ко их надопуњује, инспирише или се својим делом наставља њихов уметнички рад, а притом даје значајан допринос креирању опште креативне слике града.

Као линк с овим мариборским ланцем уметничких дијалога, имала сам ту част да у Новом Саду на исти начин започнем са повезивањем нових карика. Одабрала сам два новосадска аутора и две ауторке, који су затим позвали своје колеге и колегинице да унапред припремљену тродимензионалну подлогу – дрвену коцку (25 x 25 x 25 cm) „искористе“ за свој одговор, за приказ личне перцепције простора у најширем могућем контексту.

Оквир као изазов и уточиште

Додавање нове димензије свом раду у физичком смислу резултирало је код већине аутора појавом нових димензија и на пољу стваралаштва. Појединачно бављење личним унутрашњим бићем, рефлектовало је глобалне утицаје који долазе споља. Креативна мисао изједначила је спољашњост и унутрашњост коцке, те је подједнак изазов био превазићи познате оквире, као и наћи нова решења унутар њих.

Једна слика у 12 прича. Неки од уметника коцку су третирали као платно исликано са обе стране и склопљено у 3D објекат од дванаест 2D површина. Апстрактни експресивни третман слике у радовима **Јелене Ђурић** и **Данила Вуксановића** створио је личан, дубоко интиман простор налик малој позорници у којој нас аутори потпуно обухватају унутарњим превирањима свог бића. **Душко Стојановић** гради сличан простор, али путем траке плаветнила којом асоцира на пејзаж, посматрачу отвара поглед ка далеким имагинарним просторима. **Лидија Крњајић** и **Гојко Дутина** кроз спонтаност инфантилног цртежа развијају свој лични језик и откривају читавом свету интимне али, с намером, нечитљиве поруке наглашене контрастима црно-белих површина.

Једна прича у 12 слика. **Вера Зарић** описала је у дванаест слика причу Џулијана Барнса „Слепи путник“, инспирисана мозаицима из Цркве Светог Марка у Венецији. Споља и изнутра преплиће се аутентична исповест једног црва из Нојеве барке, који је пуних четрдесет дана боравио скривен у дрвеној греди Барке и био сведок њених тајни.

Умножавање моштива. Неколико аутора мултиплицирало је своје омиљене мотиве настале из основних геометријских облика и варијало их из једне површине коцке у другу. Од споља ка унутра и обрнуто. Бели троуглови **Саше Добрића** секу апстрактно исликане квадратне форме коцке стварајући неочекиване паузе и празнине у континуитету слике. **Биљана Јевтић** исцртава у позитиву и негативу бескрајне кружнице Ла-будног ока, гнезда или уточишта која уједно скривају и постављају границе. **Маријета Сидовски** се присећа старих љубави, такође монохроматски понављајући мотив квадрата, налик решеткама, затвореним прозорима или вратима. **Бојан Новковић** својој коцки додаје црвени оклоп од дрвета, геометризованих назубљених

облика, те она наликује уређају или сигурном утврђењу у чијој се унутрашњости не налази ништа осим црнила. На спољашњим страницама рада **Ђорђа Беаре**, за разлику од претходних, у облим, готово аморфним потезима четке, одзвања ужас Мунковог „Крика“. Умножено искривљено лице, исликано на омеђеном простору објекта, говори само за себе.

Рефлексије. Дводимензионални простор умножен за трећу димензију кубуса навео је два аутора да га још више прошире употребом рефлектујућих материјала. **Мирјана Благојев** ствара конвексна метална „закривљења“ на равним површинама коцке стварајући утисак да на њу врше притисак различите гравитационе силе са више страна, вуку је ка себи, шире је и деформишу, ширећи се ка споља. За разлику од ње **Стефан Ковачић** унутрашњост простора облаже огледалима, а у средину поставља „лебдећу“ коцку. Бескрајно умножавање њених универзума споља најављују исцртани црвени хипнотички квадрати.

Изван кућије. Три уметника задатак омеђеног простора решавају концептуално. **Мила Пејић** одаје почаст вајару Томи Росандићу, излазећи путем колажа и фототрансфера изван свог фотографског атељеа у градски простор, у потрази за скулптурама којима смо некада украшавали спољашњост „кубуса“ у којима живимо и радимо. **Ђорђе Марковић** кутију види као изазов мисаоног експеримента, те не открива њен садржај наводећи прецизним техничким цртежом посматрача на размишљање о парадоксу судбине Шредингерове мачке која је можда унутра или није, жива или не. **Душан Вулетић** посматрачу само наговештава садржај своје кутије смештајући на њену белу површину усамљени, издржљиви кактус, који је успео да се привремено „избори“ за своје место под сунцем. Док не прерасте оквири своје саксије.

Серијски изглед коцке произведене у Марибору и предате уметницима на „дору“ указује на чињеницу да смо сви истог састава и често суочени с истим проблемима, али лични печат који на њој оставља сваки од аутора указује на то да уметност проналази увек нове путеве, димензије и видике, да може да превазиђе сваки оквир и ограничење. Поменутих 16 ауторских кутија заједно са 48 мариборских чине безгранично шаролику визуелну и идејну целину. Замисао је да се ова изложба у будућности сели и у друге градове и повезује уметнике и уметнице европских земаља путем језика креативности. Радозналост да се у скривено завири, да се оквири повремено преиспитају, помере и да се изван граница изађе, могу да учине да се, попут ове изложбе, и међусобна интеракција уметника и могућности њиховог деловања стално „повећавају на куб“.